

**Міжкультурна комунікація
у навчально-виховному середовищі
загальноосвітніх навчальних закладів
соціометрія простору учнівської взаємодії**

Bohdan Khmelnytsky
State Pedagogical University
Melitopol, Ukraine

2018

м.Мелітополь, Запорізька область

 +38(050)198-87-60

 lyudmila.csr@gmail.com

директор Центру
Афанасьєва Л.В.

Міжкультурна комунікація у навчально-виховному середовищі загальноосвітніх навчальних закладів. Соціометрія простору учнівської взаємодії. / За ред. Л.В.Афанасьєвої, І.В.Букрєєвої, Н.І.Глебовой, Л.Ф.Глинської, А.В.Орлова, С.З.Сальнікова. – Мелітополь: Центр соціологічних досліджень МДПУ ім. Б. Хмельницького, квітень-травень 2018 р. – 39 с.

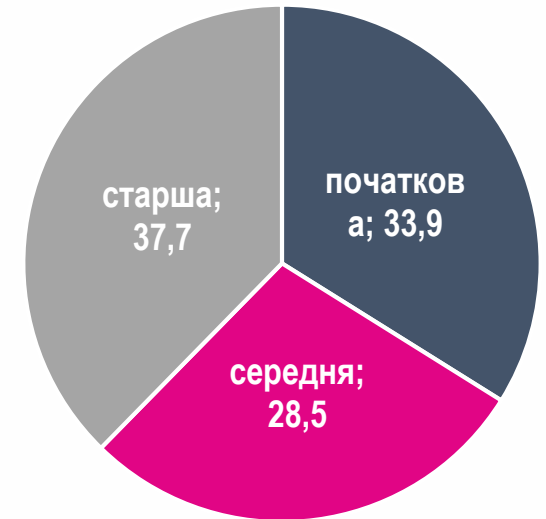

УЧАСНИКИ

УЧНІ ПОЧАТКОВИХ, СЕРЕДНІХ Й СТАРШИХ КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ:

	■ початкова	■ середня	■ старша
НВК №16	29	22	32
ЗОШ №22	29	27	30
РНВОН №1 "ТАВРІЯ"	23	19	28

Вибірка: N = 239; представники 16 культур

бесповторна, стратифікована, гніздова, суцільна

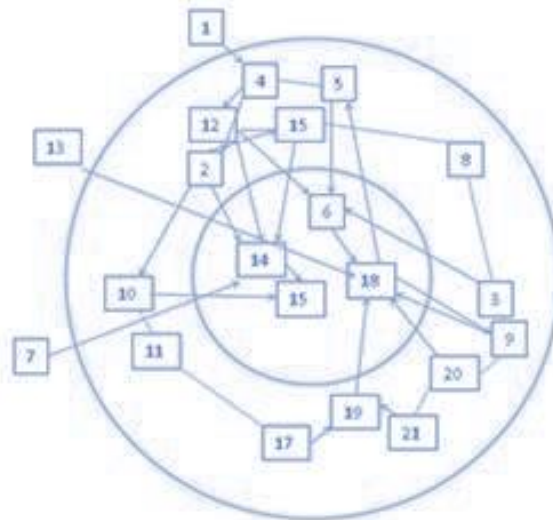

МЕТОДИКА

СОЦІОМЕТРИЧНИЙ МЕТОД

- це метод опитування, спрямований на вивчення міжособистісних відносин шляхом фіксації взаємних почуттів, симпатії або неприязні серед членів групи (або, іншими словами, – призначений для діагностики емоційних зв'язків тобто симпатій або антипатій між членами групи).

Як правило, такі методики застосовуються для того, щоб охарактеризувати колектив, виявити позитивний статус індивіда, експансивність (міра прагнення до встановлення соціальних відносин з іншими), структуру групи, спільність, спаяність групи.

МЕТОДИКА

Дані, представлені у звіті побудовані за використанням розрахованого **ІНДЕКСУ СОЦІОМЕТРИЧНОГО СТАТУСУ (Si)**, який вимірювався шляхом:

1. заповнення учасниками дослідження соціометричної картки (анкети), в якій запропоновані різні види взаємодії між однокласниками у сфері навчання й дозвілля;
2. вибору учасниками дослідження своїх однокласників, до яких вони могли б або не могли б (хотіли б / не хотіли б) звернутись у запропонованих ситуаціях;
3. формування матриці виборів учасниками дослідження своїх однокласників і розрахунку індивідуальних соціометричних індексів.

Результати дослідження представлені у:

1. таблиці соціометричних статусів (індексів) розрахованих за сферами навчання та дозвілля. Індeksi мають вигляд позитивних й негативних чисел, і відображають статус члена групи (високі позитивні показники вказують на найбільш популярних членів колективу, лідерів, а низькі негативні – на найменш популярних, аутсайдерів);
2. соціограмі, на якій графічно представлені індекси членів групи у порівняльному на сферами навчання та дозвілля вигляді, що дозволяє зрозуміти, до представників яких національностей більше готові звертатися учні за допомогою у навчання, а до яких їм приємніше проводити дозвілля;
3. зведена за національностями у класі гістограма середніх показників індивідуальних індексів;
4. зведена за національностями у школі гістограма середніх показників індивідуальних індексів.

Для уникнення протиріч та з метою запобігання формуванню упередженого ставлення та стереотипів на етнокультурному ґрунті всі дані представлені у прив'язці до національності учасників дослідження без використання прізвищ та імен школярів.

Мелітопольський навчально-виховний комплекс №16 Мелітопольської міської ради Запорізької області

Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

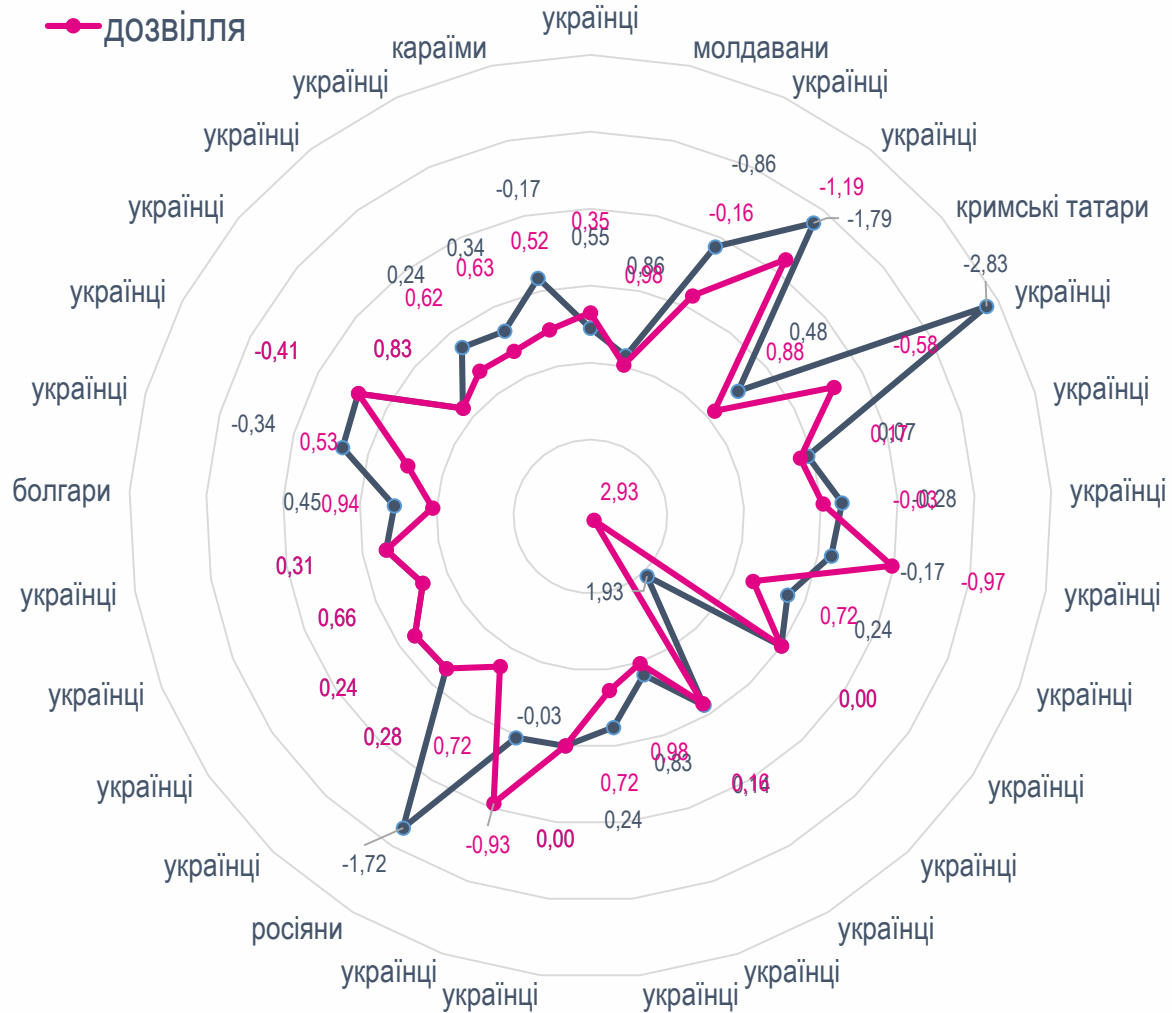
ПОЧАТКОВА ШКОЛА

		навчання	дозвілля
1	українці	0,55	0,35
2	молдавани	0,86	0,98
3	українці	-0,86	-0,16
4	українці	-1,79	-1,19
5	кримські татари	0,48	0,88
6	українці	-2,83	-0,58
7	українці	0,07	0,17
8	українці	-0,28	-0,03
9	українці	-0,17	-0,97
10	українці	0,24	0,72
11	українці	0,00	0,00
12	українці	1,93	2,93
13	українці	0,14	0,16
14	українці	0,83	0,98
15	українці	0,24	0,72
16	українці	0,00	0,00
17	українці	-0,03	-0,93
18	росіяни	-1,72	0,72
19	українці	0,28	0,28
20	українці	0,24	0,24
21	українці	0,66	0,66
22	українці	0,31	0,31
23	болгари	0,45	0,94
24	українці	-0,34	0,53
25	українці	-0,41	-0,41
26	українці	0,83	0,83
27	українці	0,24	0,62
28	українці	0,34	0,63
29	караїми	-0,17	0,52

Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

—●— навчання

—●— дозвілля

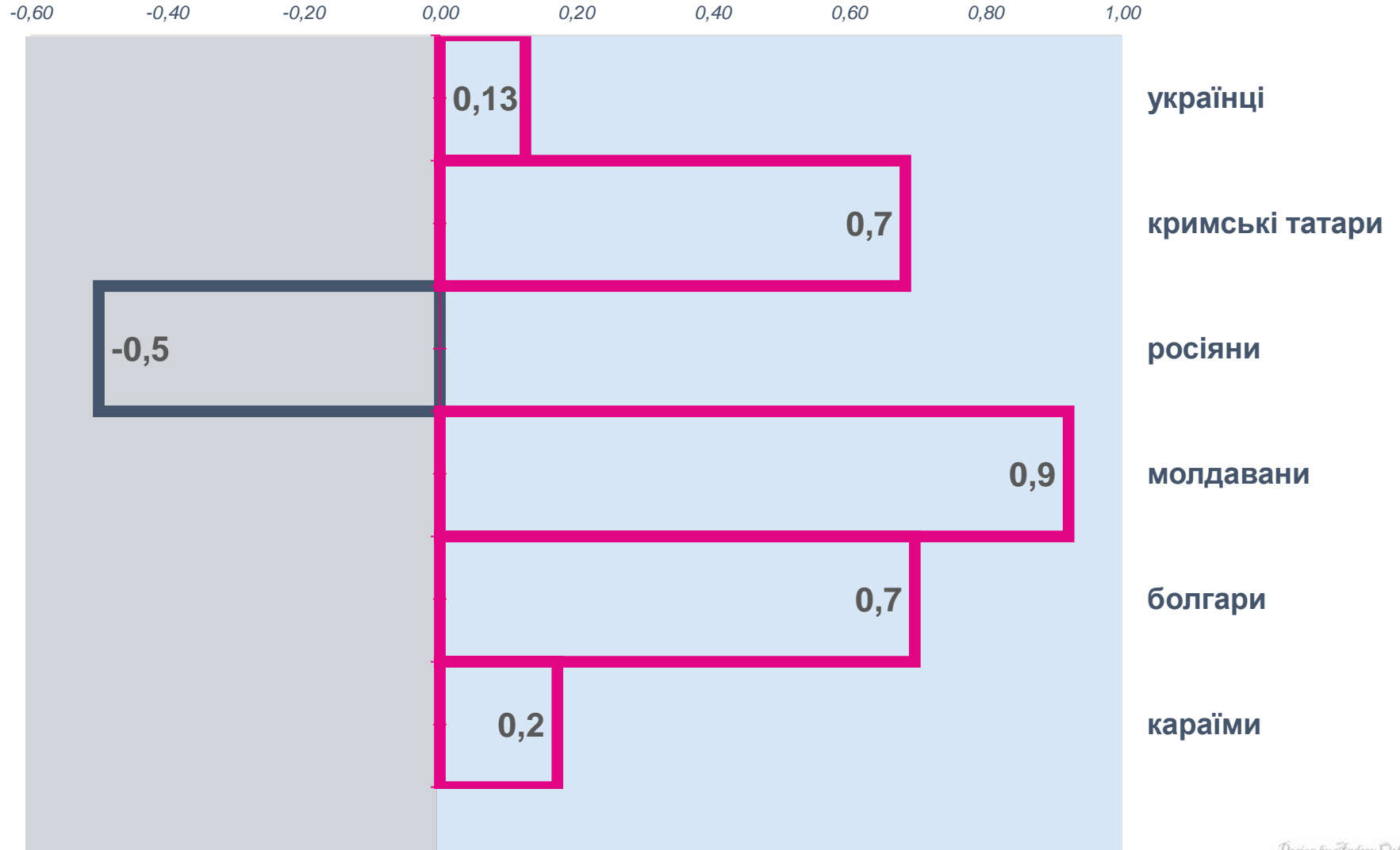

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

Соціометричні статуси національностей (C_i)

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

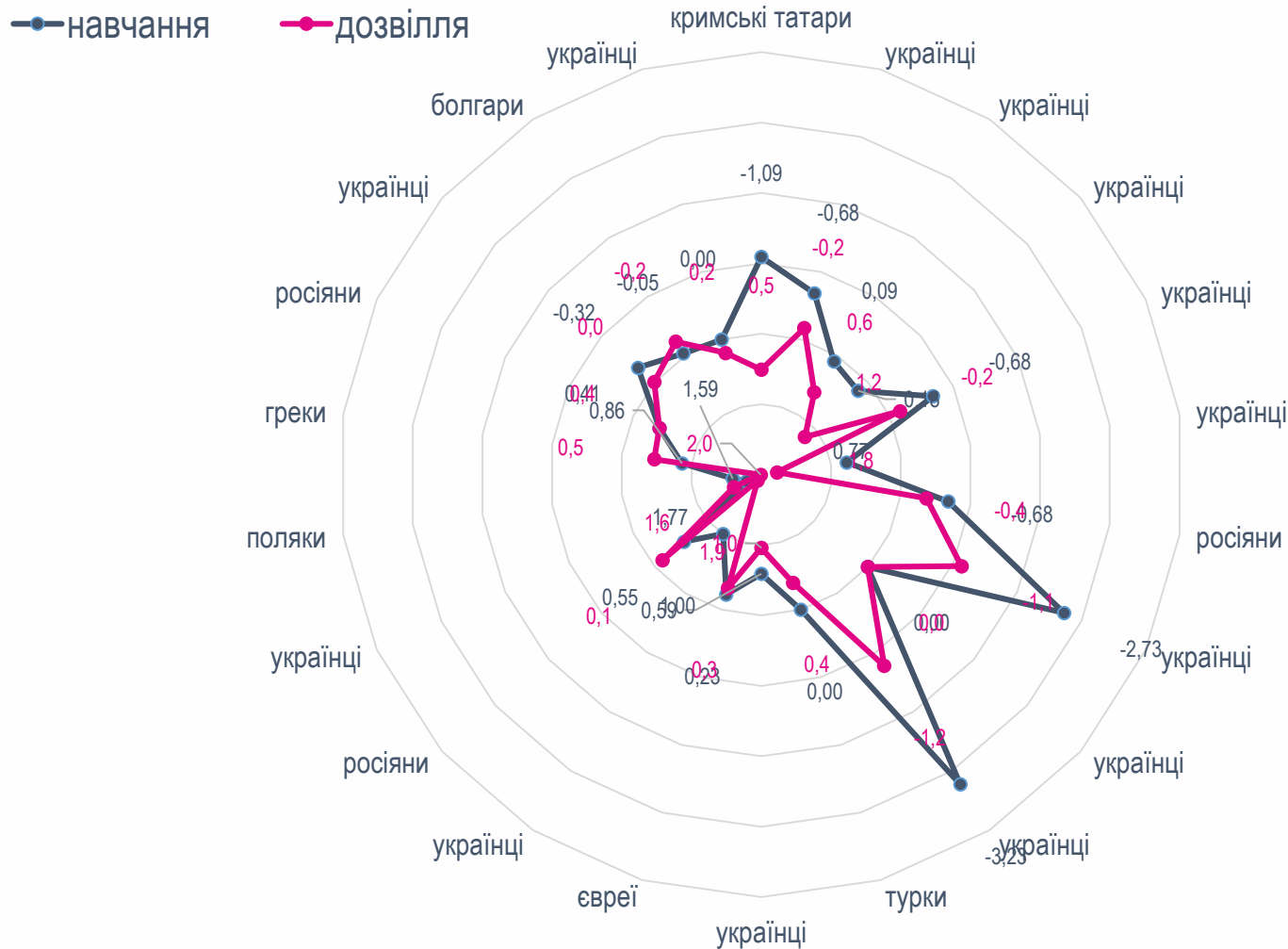
Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

СЕРЕДНЯ ШКОЛА

		навчання	дозвілля
1	кримські татари	-1,09	0,5
2	українці	-0,68	-0,2
3	українці	0,09	0,6
4	українці	0,18	1,2
5	українці	-0,68	-0,2
6	українці	0,77	1,8
7	росіяни	-0,68	-0,4
8	українці	-2,73	-1,1
9	українці	0,00	0,0
10	українці	-3,23	-1,2
11	турки	0,00	0,4
12	українці	0,59	1,0
13	євреї	0,23	0,3
14	українці	1,00	1,9
15	росіяни	0,55	0,1
16	українці	1,77	1,6
17	поляки	1,59	2,0
18	греки	0,86	0,5
19	росіяни	0,41	0,4
20	українці	-0,32	0,0
21	болгари	-0,05	-0,2
22	українці	0,00	0,2

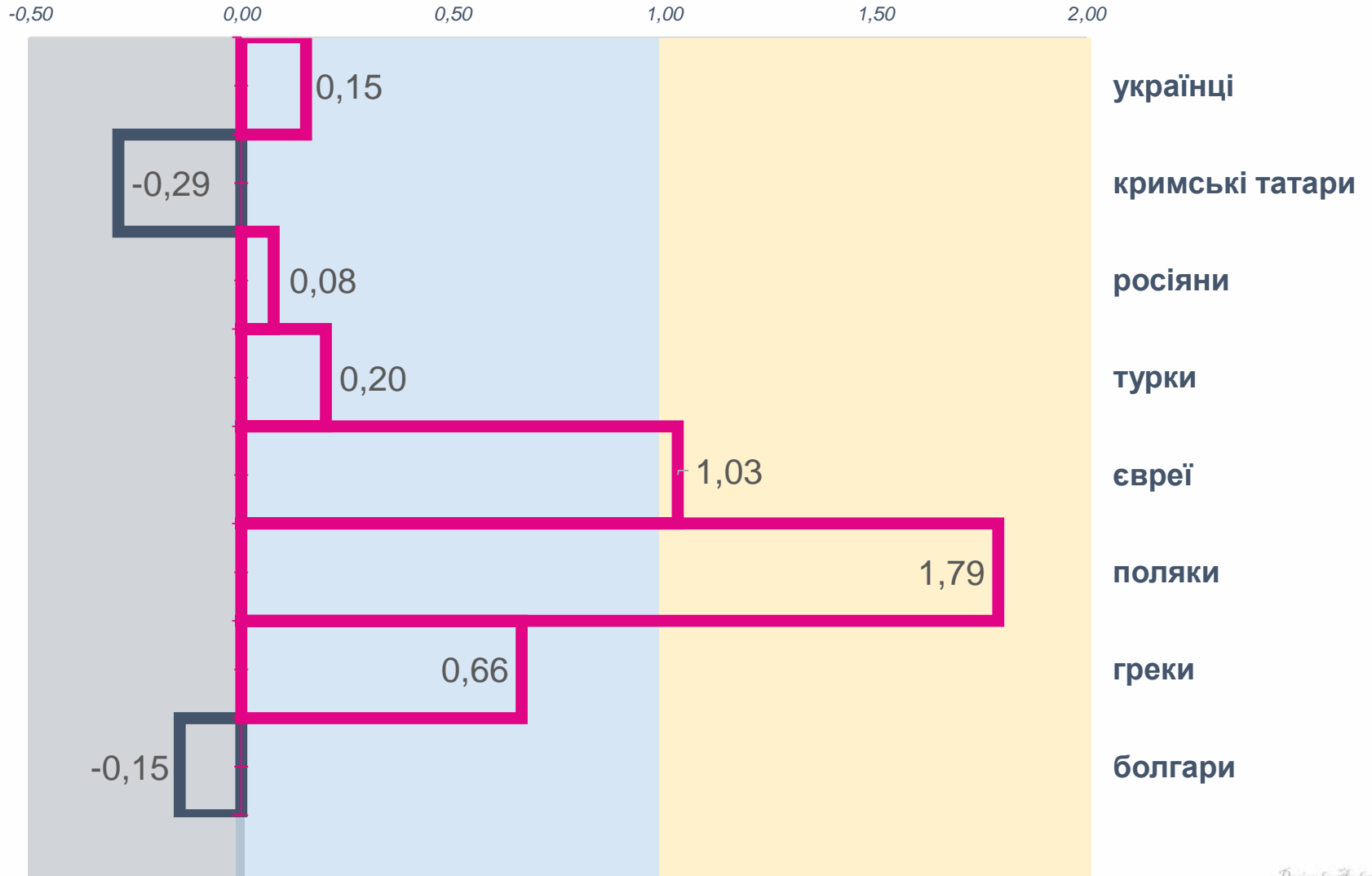
Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

СЕРЕДНЯ ШКОЛА

Соціометричні статуси національностей (C_i)

СЕРЕДНЯ ШКОЛА

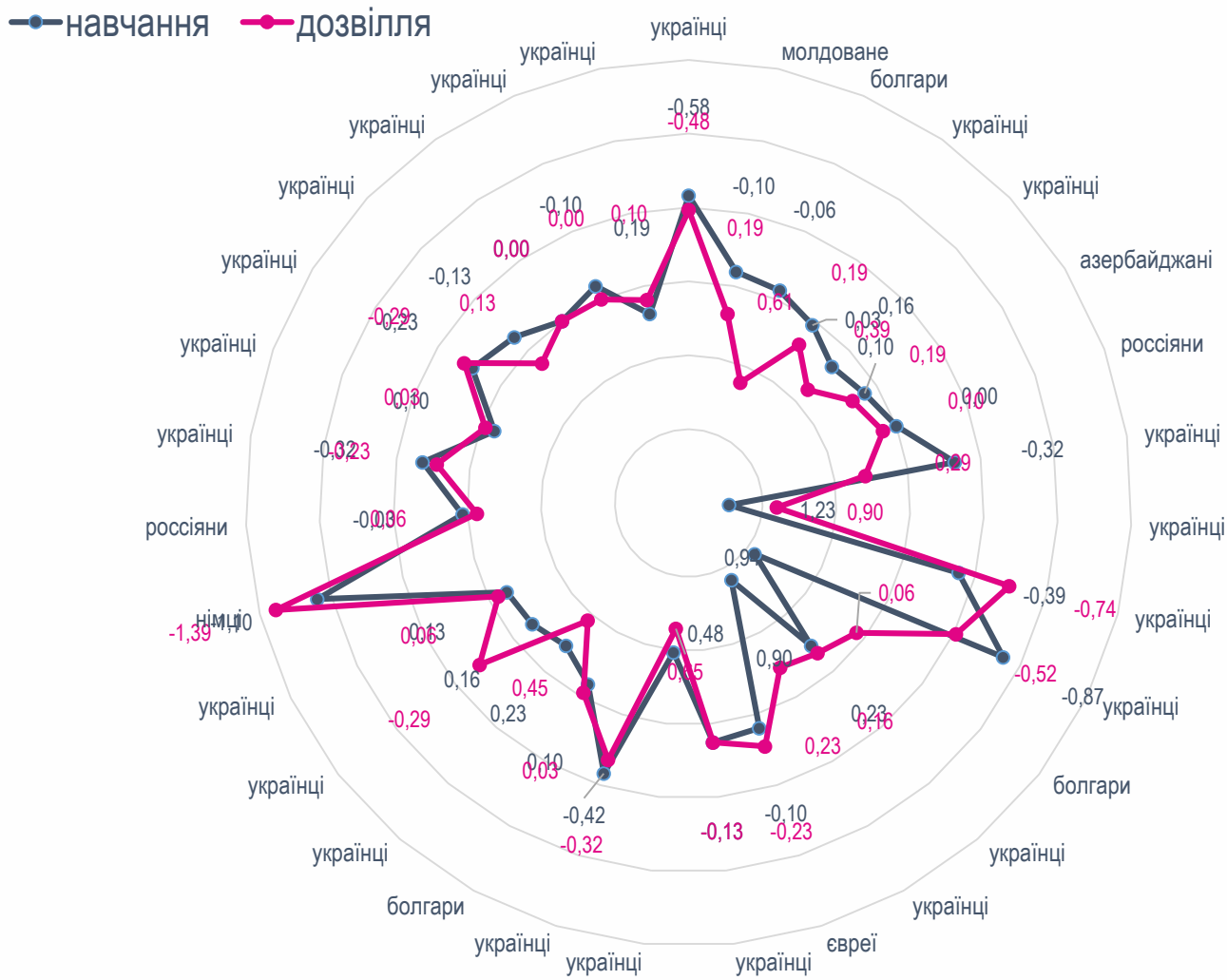

Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

СТАРША ШКОЛА

		навчання	дозвілля
1	українці	-0,58	-0,48
2	молдоване	-0,10	0,19
3	болгари	-0,06	0,61
4	українці	0,03	0,19
5	українці	0,16	0,39
6	азербайджані	0,10	0,19
7	россіяни	0,00	0,10
8	українці	-0,32	0,29
9	українці	1,23	0,90
10	українці	-0,39	-0,74
11	українці	-0,87	-0,52
12	болгари	0,94	0,06
13	українці	0,23	0,16
14	українці	0,90	0,23
15	євреї	-0,10	-0,23
16	українці	-0,13	-0,13
17	українці	0,48	0,65
18	українці	-0,42	-0,32
19	болгари	0,10	0,03
20	українці	0,23	0,45
21	українці	0,16	-0,29
22	українці	0,13	0,06
23	німці	-1,10	-1,39
24	россіяни	-0,03	0,06
25	українці	-0,32	-0,23
26	українці	0,10	0,03
27	українці	-0,23	-0,29
28	українці	-0,13	0,13
29	українці	0,00	0,00
30	українці	-0,10	0,00
31	українці	0,19	0,10
32	болгари	-0,03	-0,29

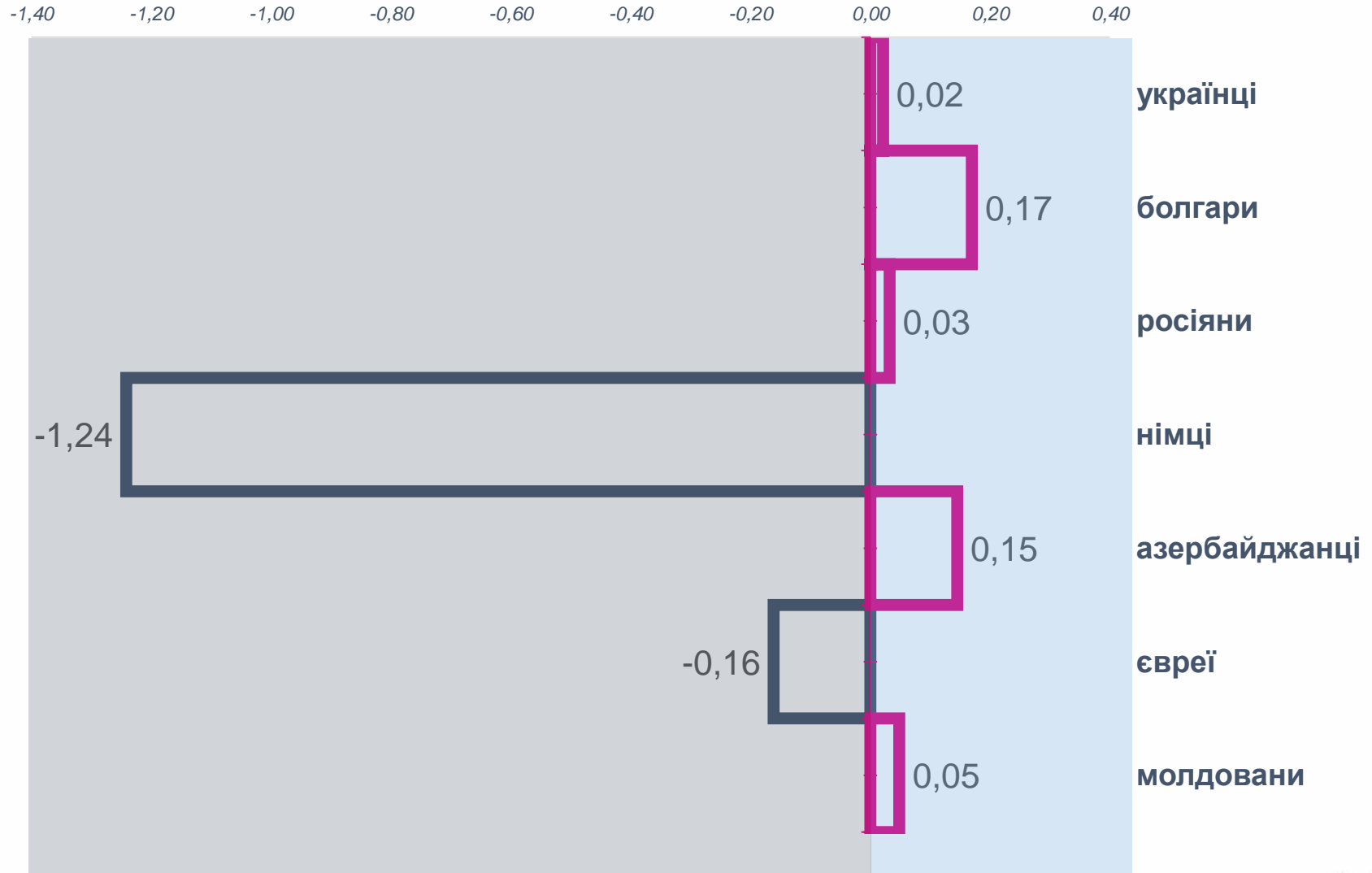
Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

СТАРША ШКОЛА

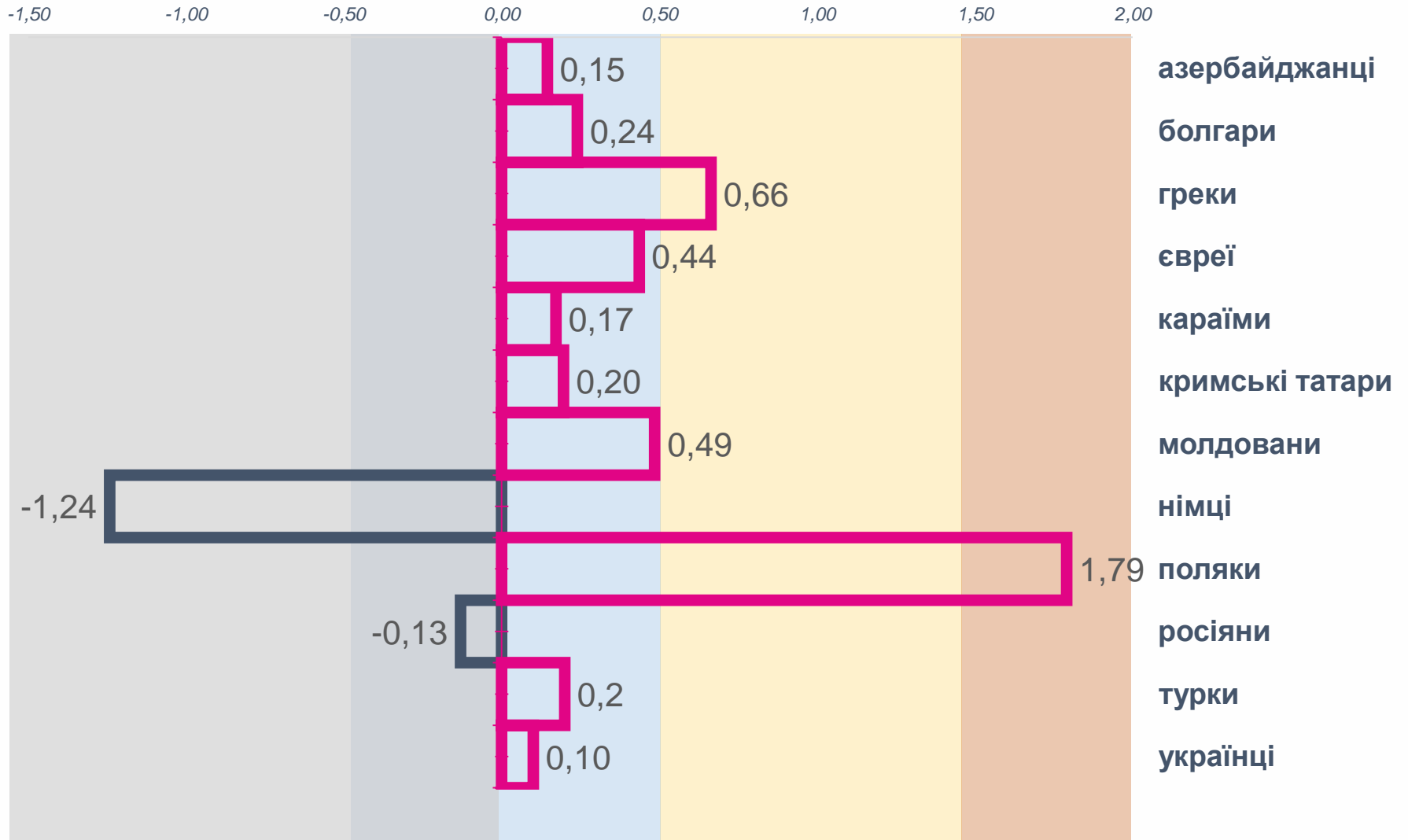
Соціометричні статуси національностей (C_i)

СТАРША ШКОЛА

Соціометричні статуси національностей (C_i)

ЗА ВИБІРКОЮ ПО ШКОЛІ

Мелітопольська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №22 Мелітопольської міської ради Запорізької області

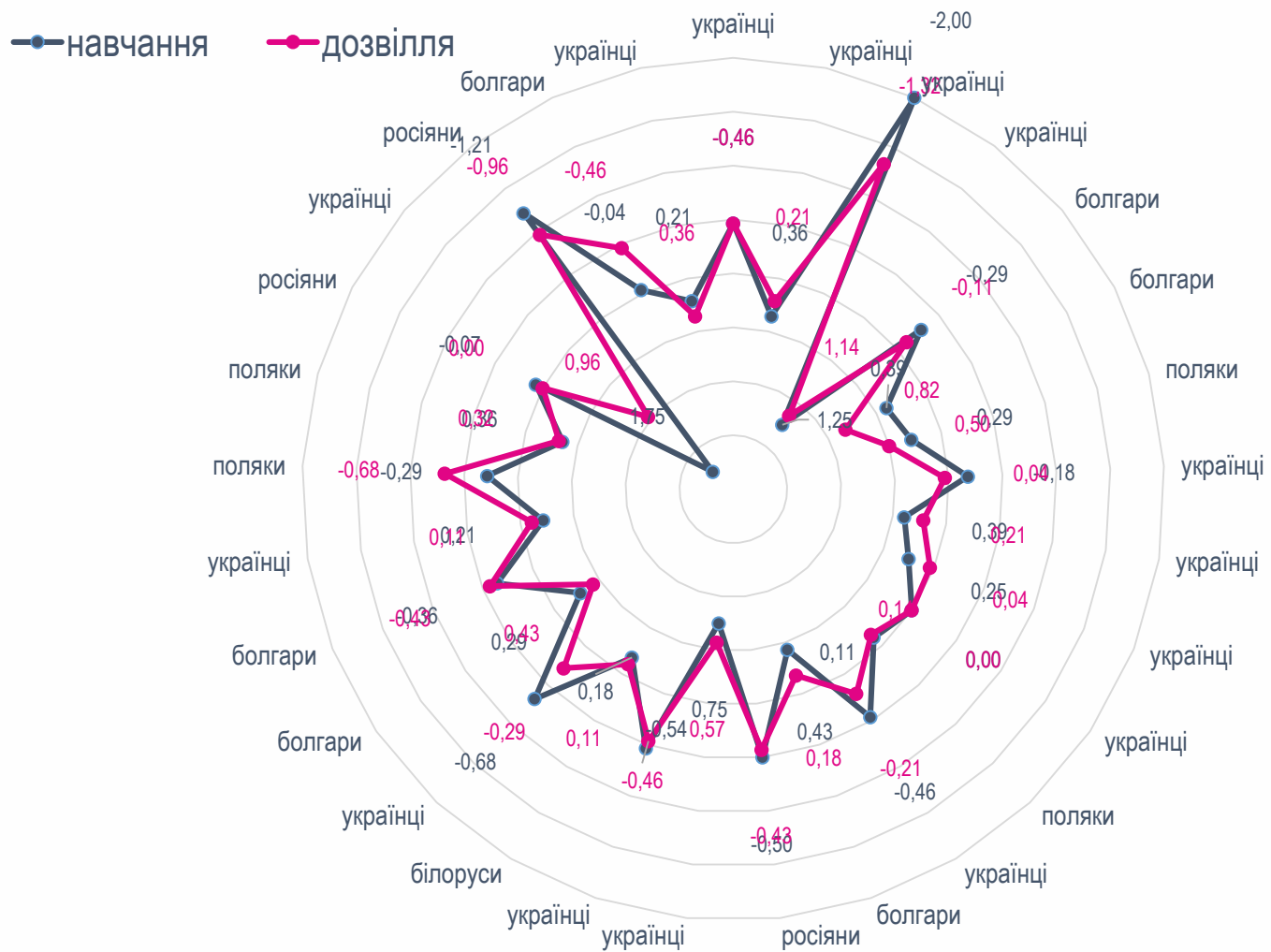
Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

		навчання	дозвілля
1	українці	-0,46	-0,46
2	українці	0,36	0,21
3	українці	-2,00	-1,32
4	українці	1,25	1,14
5	болгари	-0,29	-0,11
6	болгари	0,39	0,82
7	поляки	0,29	0,50
8	українці	-0,18	0,04
9	українці	0,39	0,21
10	українці	0,25	0,04
11	українці	0,00	0,00
12	поляки	0,11	0,14
13	українці	-0,46	-0,21
14	болгари	0,43	0,18
15	росіяни	-0,50	-0,43
16	українці	0,75	0,57
17	українці	-0,54	-0,46
18	білоруси	0,18	0,11
19	українці	-0,68	-0,29
20	болгари	0,29	0,43
21	болгари	-0,36	-0,43
22	українці	0,21	0,11
23	поляки	-0,29	-0,68
24	поляки	0,36	0,32
25	росіяни	-0,07	0,00
26	українці	1,75	0,96
27	росіяни	-1,21	-0,96
28	болгари	-0,04	-0,46
29	українці	0,21	0,36

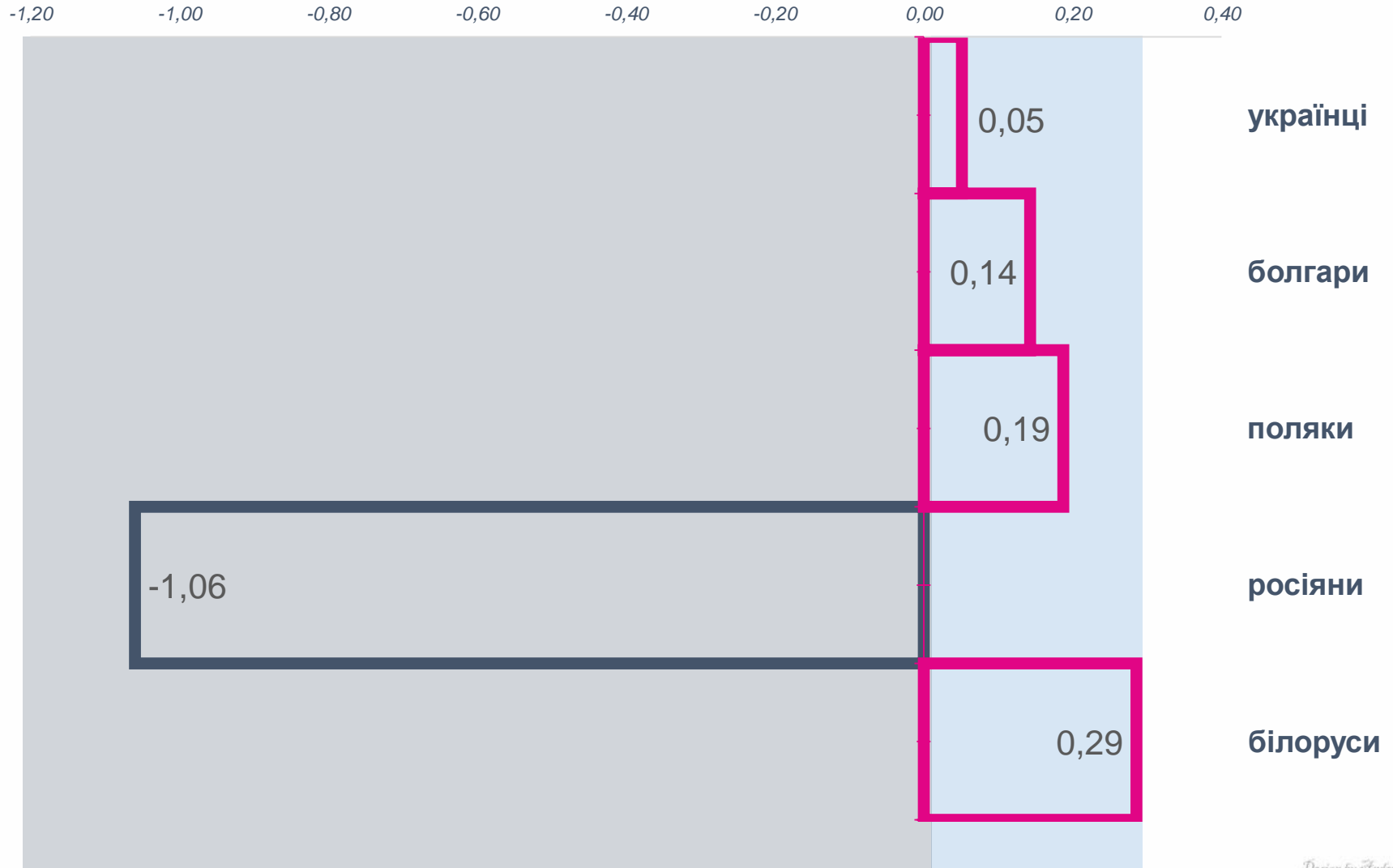
Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

Соціометричні статуси національностей (C_i)

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

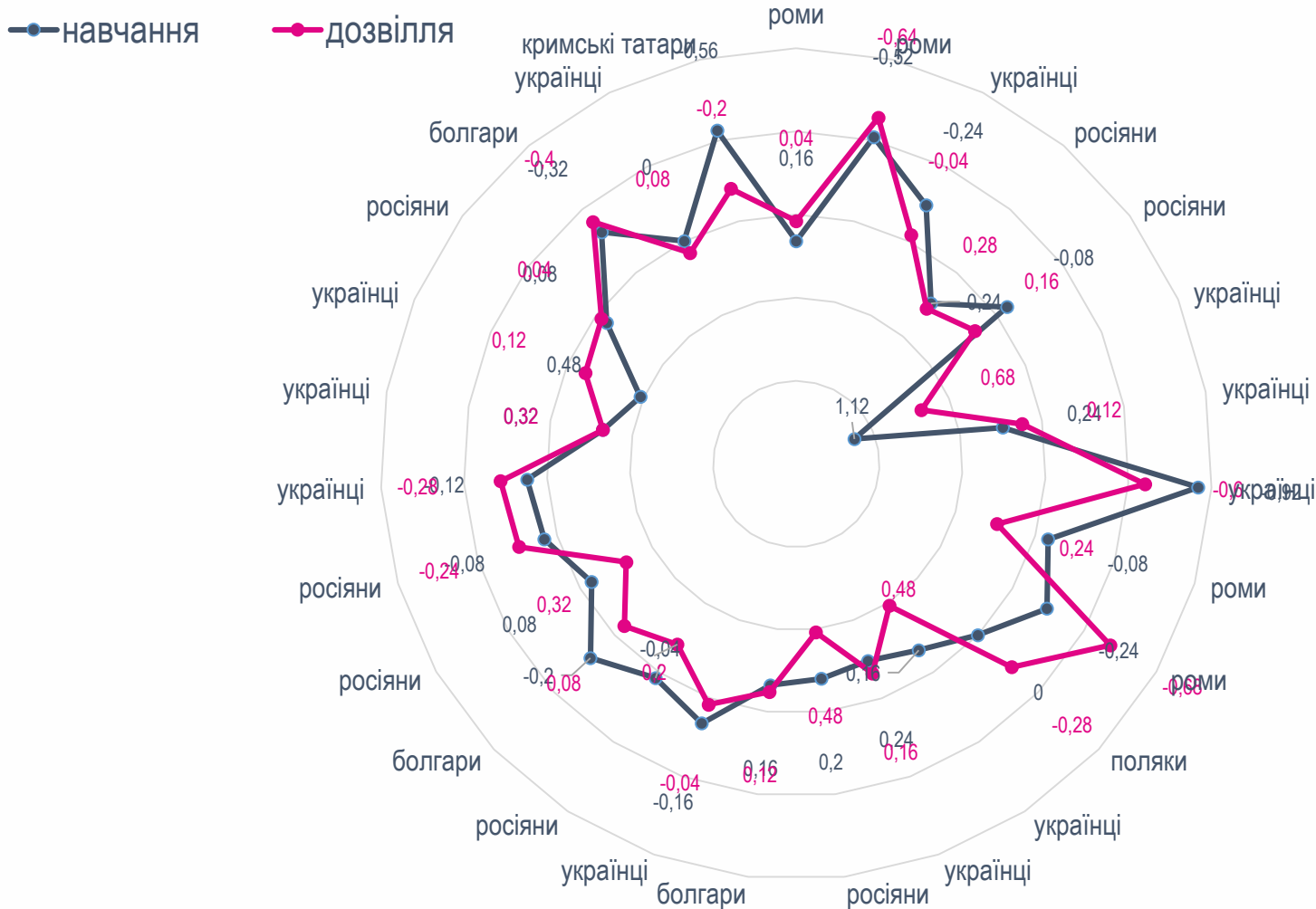

Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

СЕРЕДНЯ ШКОЛА

		навчання	дозвілля
1	роми	0,16	0,04
2	роми	-0,52	-0,64
3	українці	-0,24	-0,04
4	росіяни	0,24	0,28
5	росіяни	-0,08	0,16
6	українці	1,12	0,68
7	українці	0,24	0,12
8	українці	-0,92	-0,6
9	роми	-0,08	0,24
10	роми	-0,24	-0,68
11	поляки	0	-0,28
12	українці	0,16	0,48
13	українці	0,24	0,16
14	росіяни	0,2	0,48
15	болгари	0,16	0,12
16	українці	-0,16	-0,04
17	росіяни	-0,04	0,2
18	болгари	-0,2	0,08
19	росіяни	0,08	0,32
20	росіяни	-0,08	-0,24
21	українці	-0,12	-0,28
22	українці	0,32	0,32
23	українці	0,48	0,12
24	росіяни	0,08	0,04
25	болгари	-0,32	-0,4
26	українці	0	0,08
27	кримські татари	-0,56	-0,2

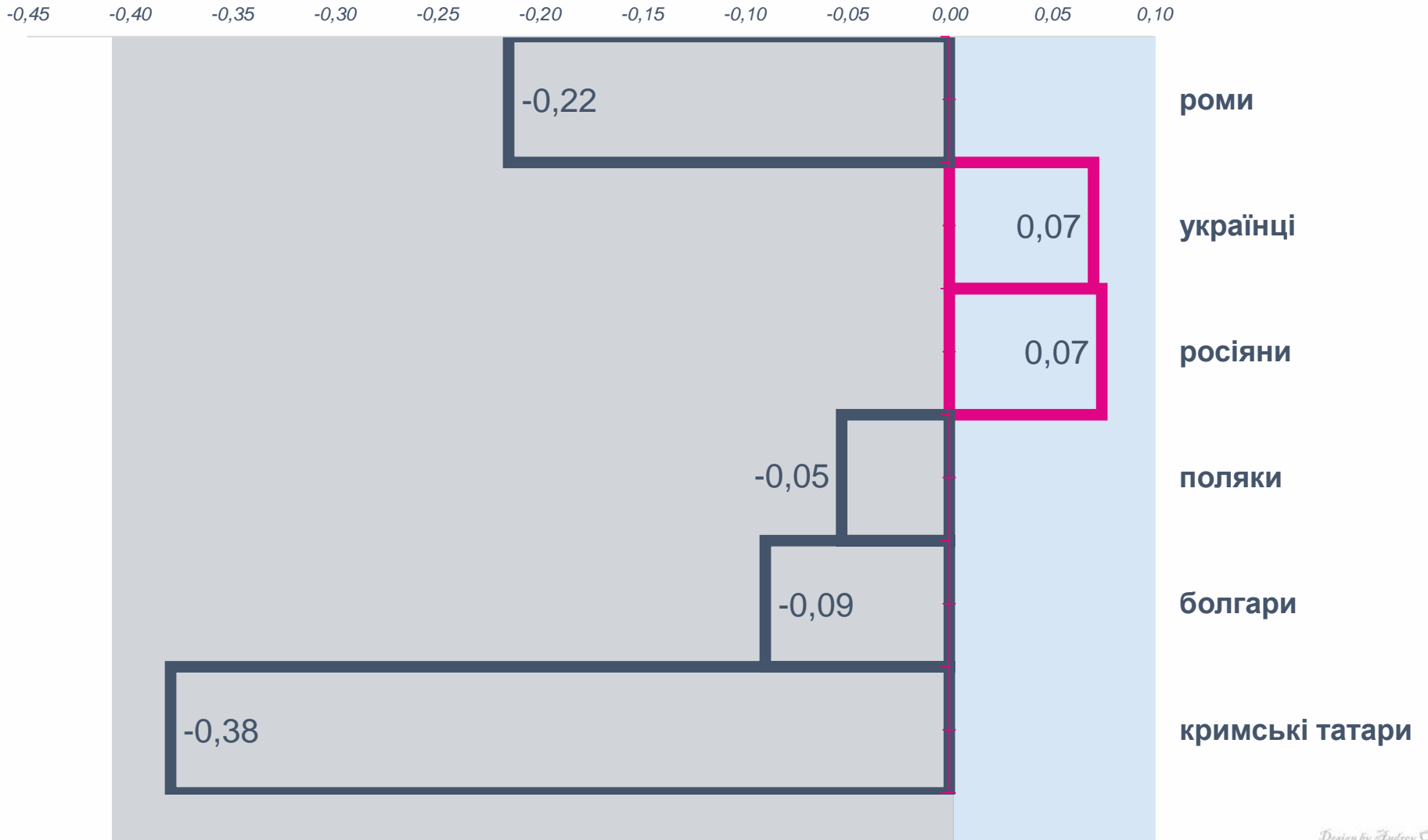
Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (Ci)

СЕРЕДНЯ ШКОЛА

Соціометричні статуси національностей (C_i)

СЕРЕДНЯ ШКОЛА

Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

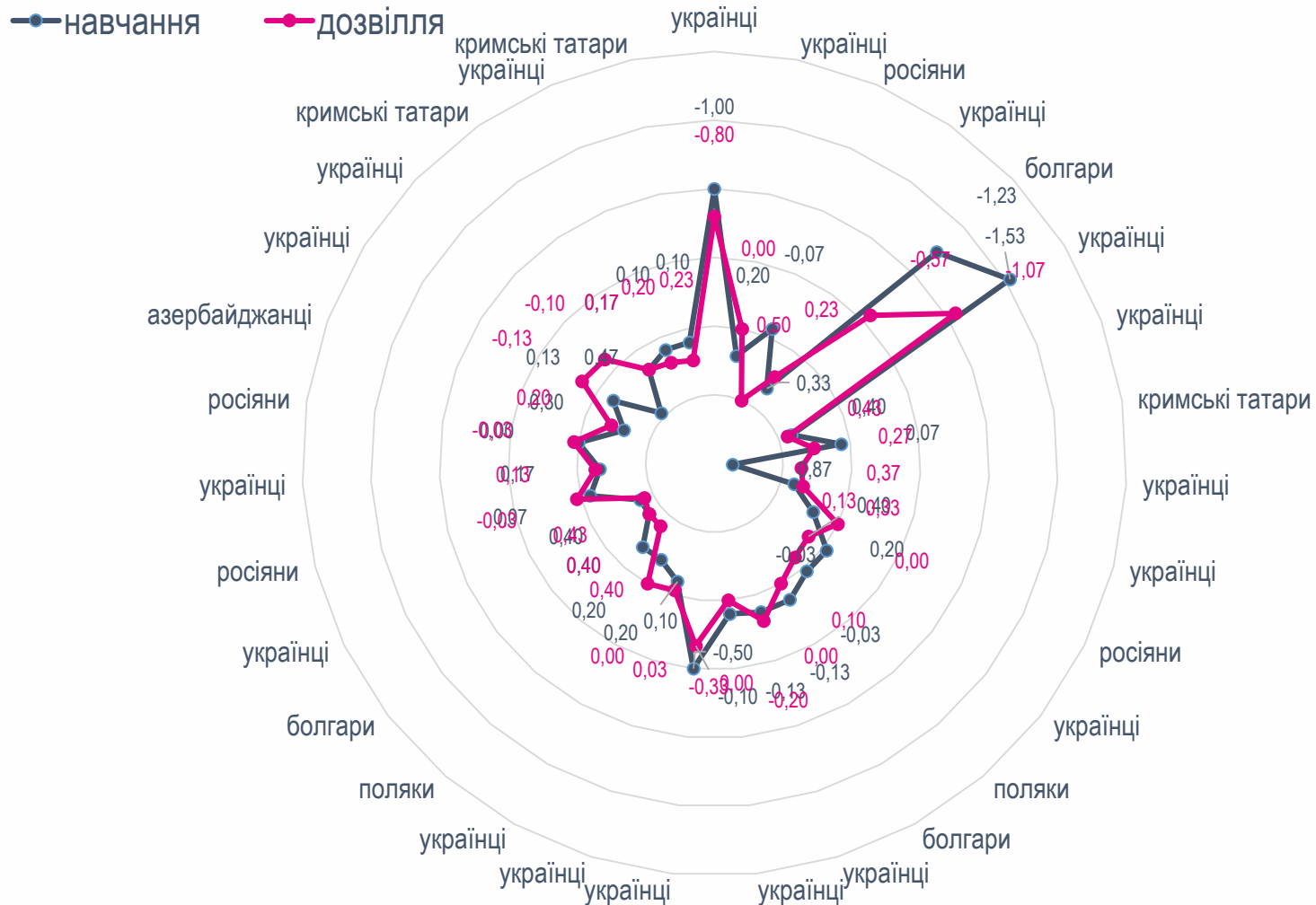
СТАРША ШКОЛА

		навчання	дозвілля
1	українці	-1,00	-0,80
2	українці	0,20	0,00
3	росіяни	-0,07	0,50
4	українці	0,33	0,23
5	болгари	-1,23	-0,57
6	українці	-1,53	-1,07
7	українці	0,40	0,43
8	кримські татари	0,07	0,27
9	українці	0,87	0,37
10	українці	0,40	0,33
11	росіяни	0,20	0,00
12	українці	-0,03	0,13
13	поляки	-0,03	0,10
14	болгари	-0,13	0,00
15	українці	-0,13	-0,20
16	українці	-0,10	0,00
17	українці	-0,50	-0,33
18	українці	0,10	0,03
19	українці	0,20	0,00
20	поляки	0,20	0,40
21	болгари	0,40	0,40
22	українці	0,40	0,43
23	росіяни	0,07	-0,03
24	українці	0,17	0,13
25	росіяни	0,00	-0,03
26	азербайджанці	0,30	0,20
27	українці	0,13	-0,13
28	українці	0,47	-0,10
29	кримські татари	0,17	0,17
30	українці	0,10	0,20
31	кримські татари	0,10	0,23

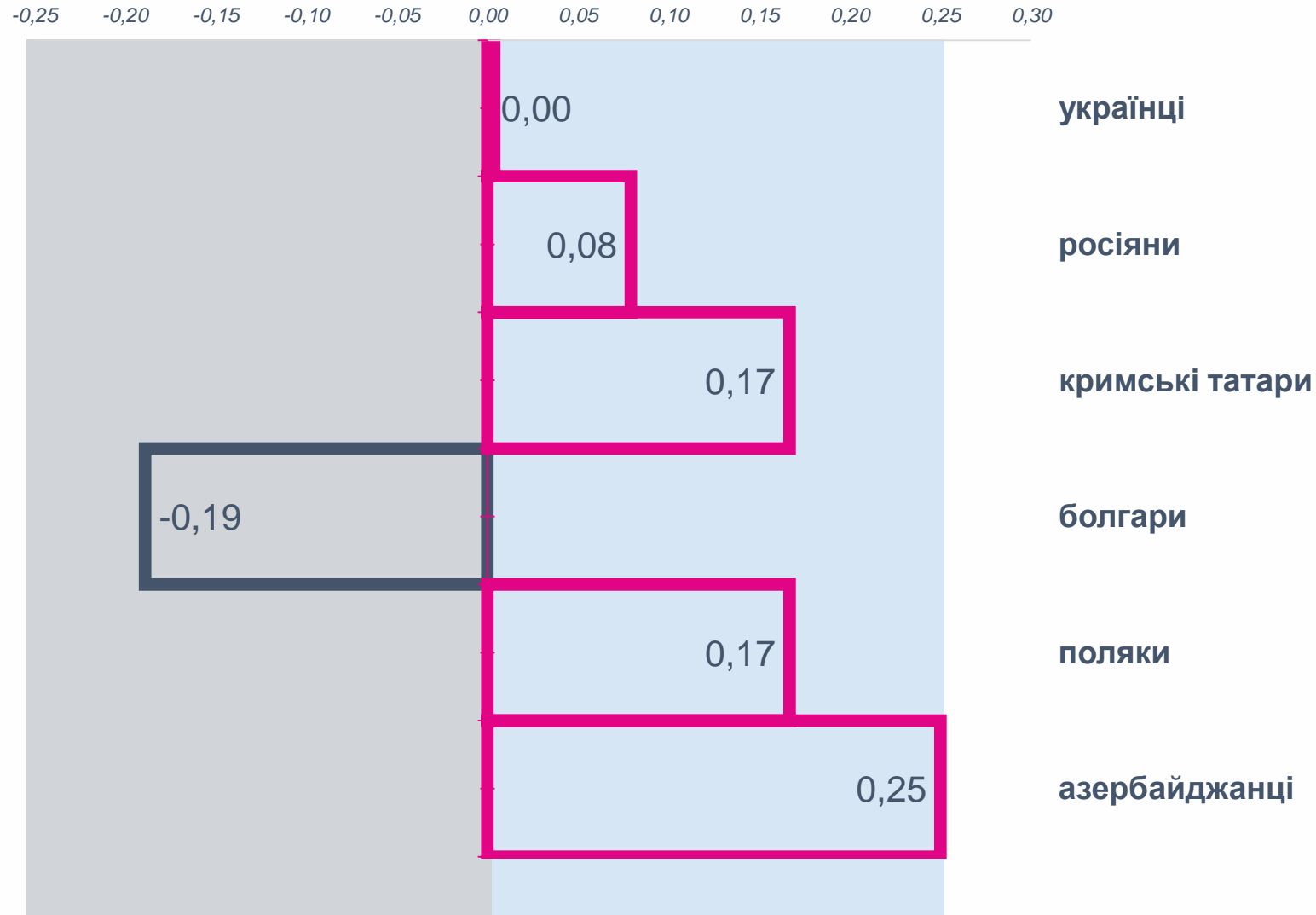
Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

СТАРША ШКОЛА

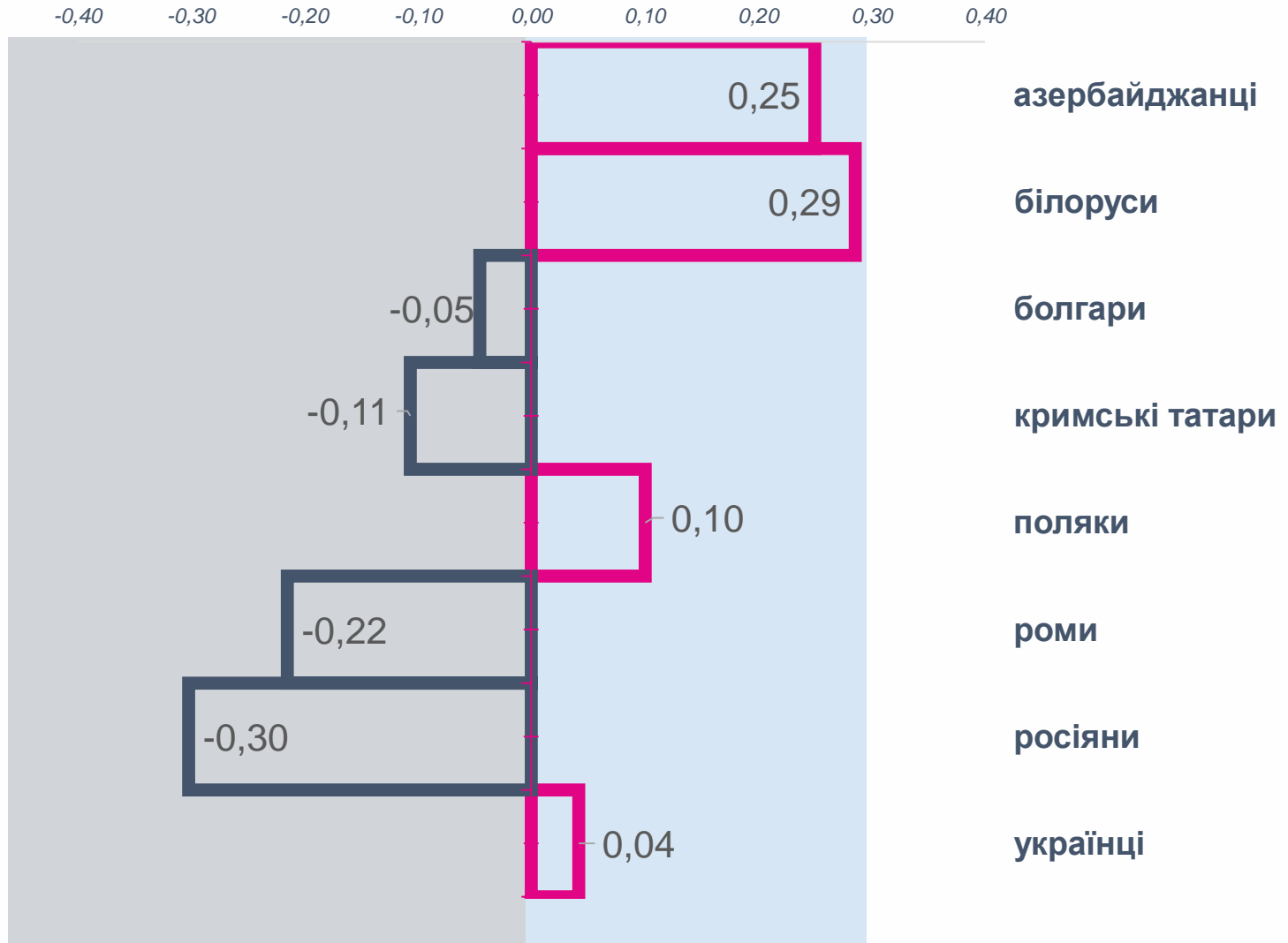
Соціометричні статуси національностей (C_i)

СТАРША ШКОЛА

Соціометричні статуси національностей (C_i)

ЗА ВИБІРКОЮ ПО ШКОЛІ

Костянтинівське районне навчально-виховне об'єднання "Гімназія - Мала академія наук №1 "Таврія" Мелітопольської районної ради Запорізької області

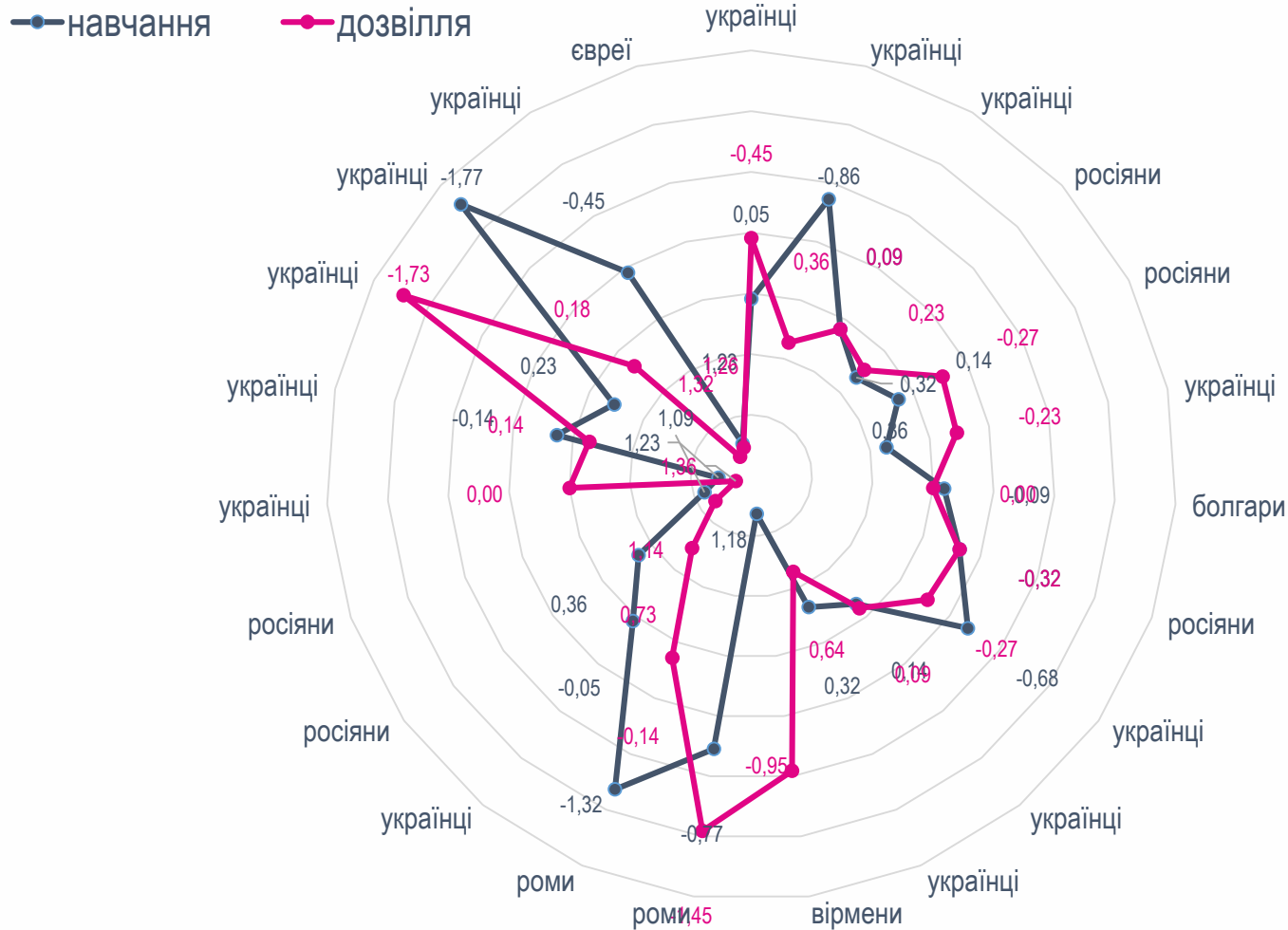
Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

		навчання	дозвілля
1	українці	0,05	-0,45
2	українці	-0,86	0,36
3	українці	0,09	0,09
4	росіяни	0,32	0,23
5	росіяни	0,14	-0,27
6	українці	0,36	-0,23
7	болгари	-0,09	0,00
8	росіяни	-0,32	-0,32
9	українці	-0,68	-0,27
10	українці	0,14	0,09
11	українці	0,32	0,64
12	вірмени	1,18	-0,95
13	роми	-0,77	-1,45
14	роми	-1,32	-0,14
15	українці	-0,05	0,73
16	росіяни	0,36	1,14
17	росіяни	1,09	1,36
18	українці	1,23	0,00
19	українці	-0,14	0,14
20	українці	0,23	-1,73
21	українці	-1,77	0,18
22	українці	-0,45	1,32
23	євреї	1,23	1,26

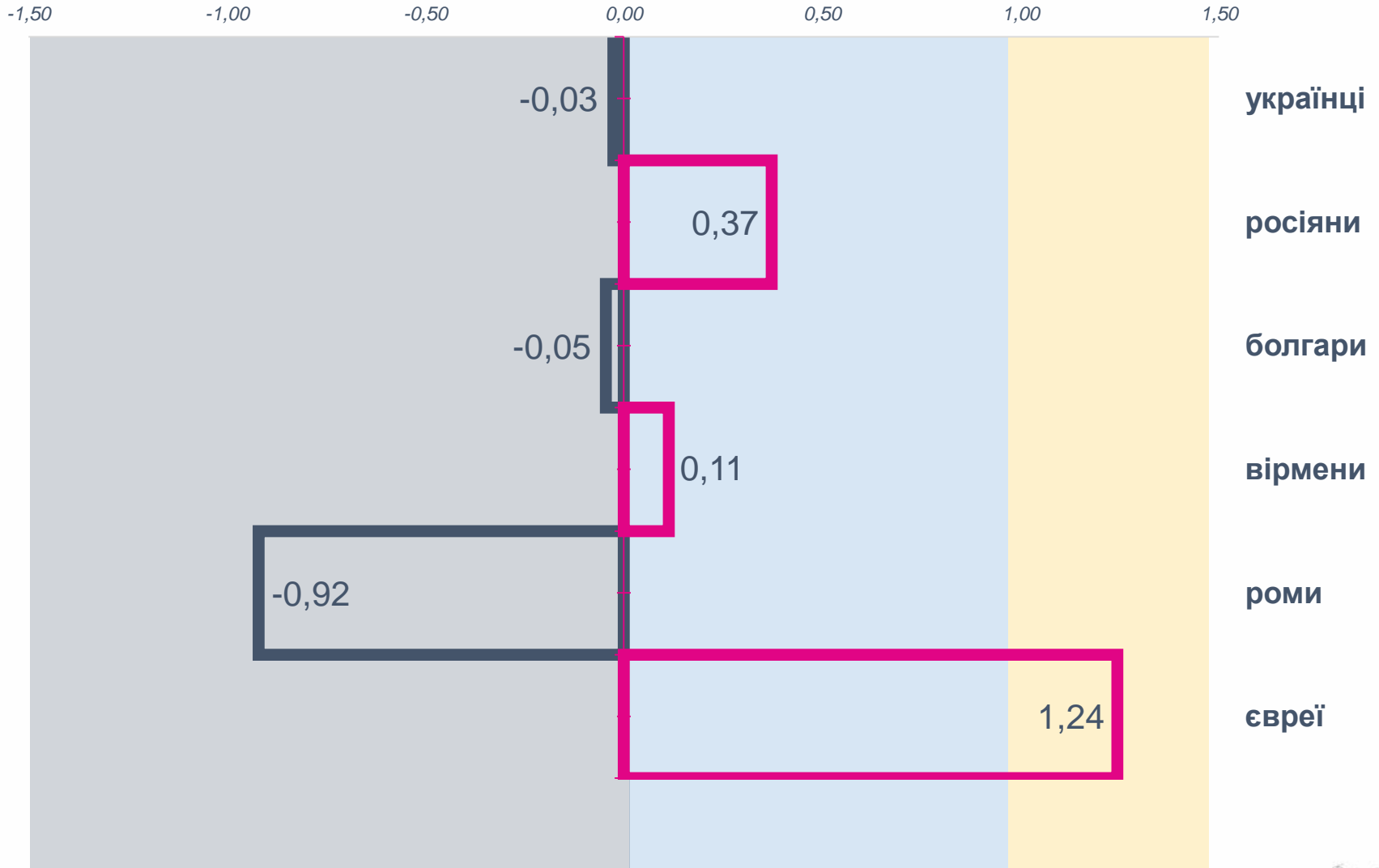
Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

Соціометричні статуси національностей (C_i)

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

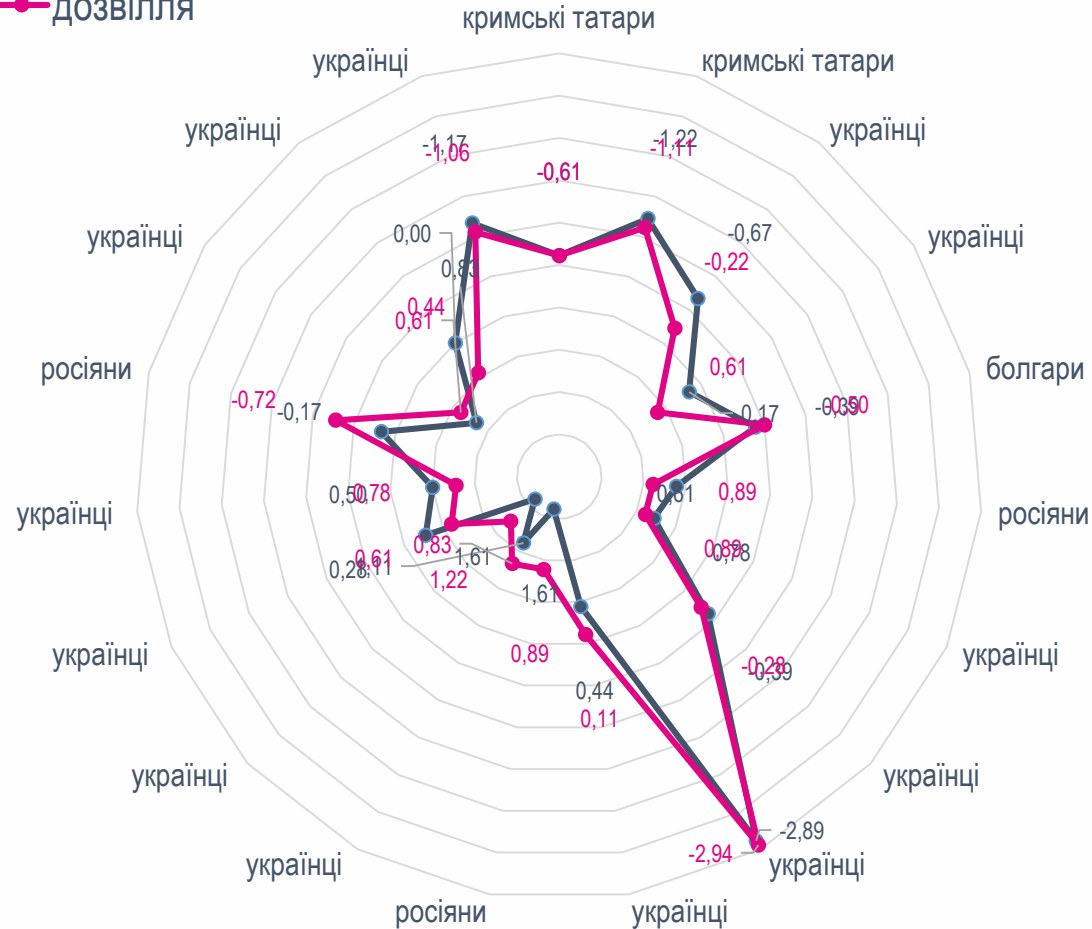
СЕРЕДНЯ ШКОЛА

		навчання	дозвілля
1	кримські татари	-0,61	-0,61
2	кримські татари	-1,22	-1,11
3	українці	-0,67	-0,22
4	українці	0,17	0,61
5	болгари	-0,39	-0,50
6	росіяни	0,61	0,89
7	українці	0,78	0,89
8	українці	-0,39	-0,28
9	українці	-2,89	-2,94
10	українці	0,44	0,11
11	росіяни	1,61	0,89
12	українці	1,11	0,83
13	українці	1,61	1,22
14	українці	0,28	0,61
15	українці	0,50	0,78
16	росіяни	-0,17	-0,72
17	українці	0,83	0,61
18	українці	0,00	0,44
19	українці	-1,17	-1,06

Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

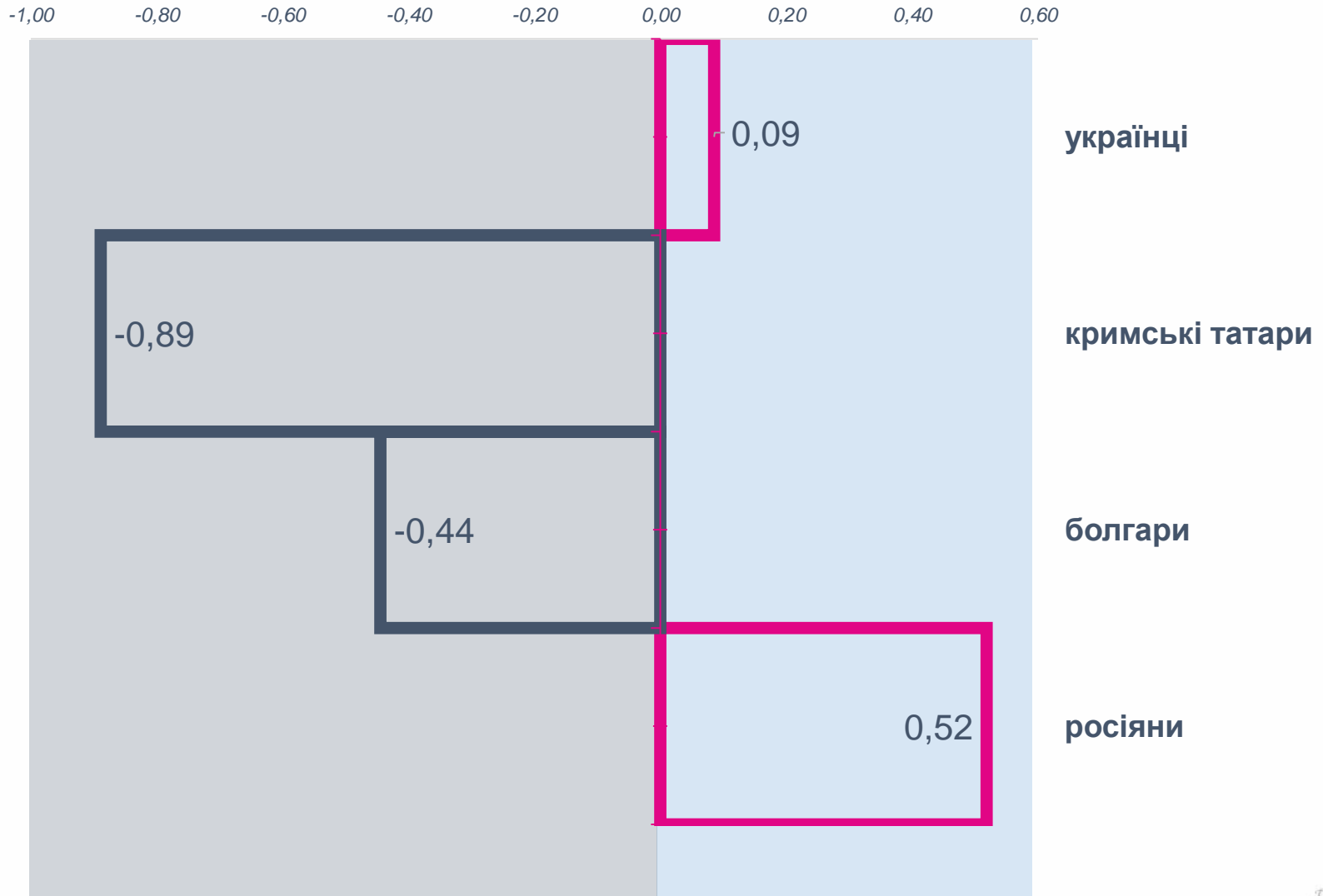
—●— навчання   —●— дозвілля

СЕРЕДНЯ ШКОЛА

Соціометричні статуси національностей (C_i)

СЕРЕДНЯ ШКОЛА

Соціометричні статуси учнів класу відповідно до національності та сфери взаємодії (навчання та дозвілля) (C_i)

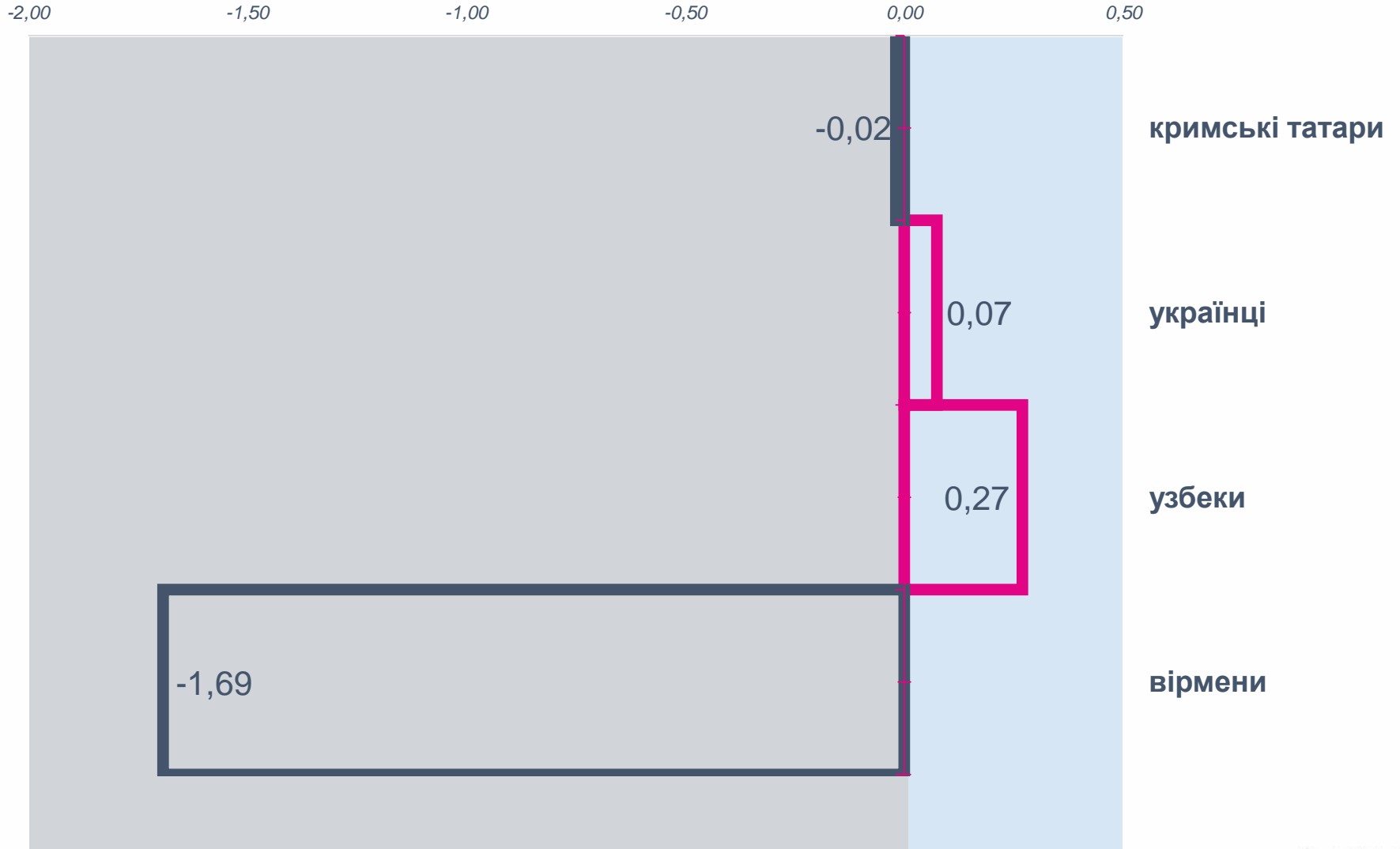
СТАРША ШКОЛА

		навчання	дозвілля
1	кримські татари	0,04	-0,08
2	українці	-0,46	-0,73
3	українці	-0,35	-0,31
4	українці	0,00	0,23
5	українці	0,00	0,23
6	українці	0,12	0,04
7	українці	1,58	0,46
8	українці	0,38	0,31
9	українці	0,04	0,04
10	українці	0,04	0,04
11	українці	-0,04	0,27
12	українці	0,08	-0,27
13	українці	0,00	0,31
14	українці	-0,38	-0,35
15	українці	0,65	0,58
16	українці	0,08	0,00
17	українці	0,23	0,65
18	українці	-0,31	-0,08
19	узбеки	0,65	-0,12
20	українці	-0,23	-0,04
21	українці	0,27	0,19
22	вірмени	-1,81	-1,58
23	українці	0,15	0,04
24	українці	-0,27	0,00
25	українці	0,15	0,42
26	українці	-0,62	-1,04
27	українці	0,35	0,31
28	українці	0,38	0,58

Соціометричні статуси національностей (C_i)

СТАРША ШКОЛА

Соціометричні статуси національностей (C_i)

ЗА ВИБІРКОЮ ПО ШКОЛІ

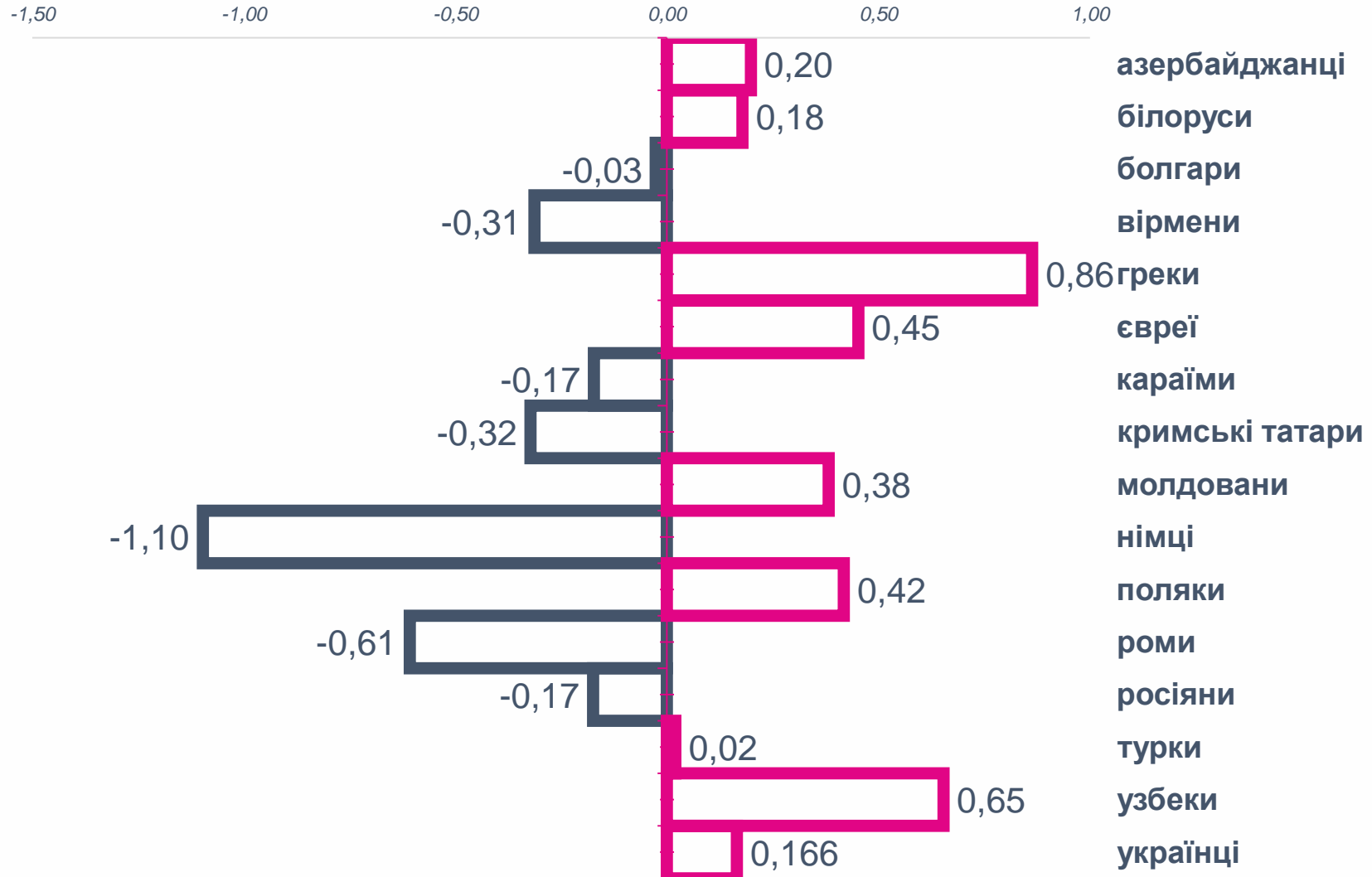

**м.Мелітополь
та
Мелітопольський
район**

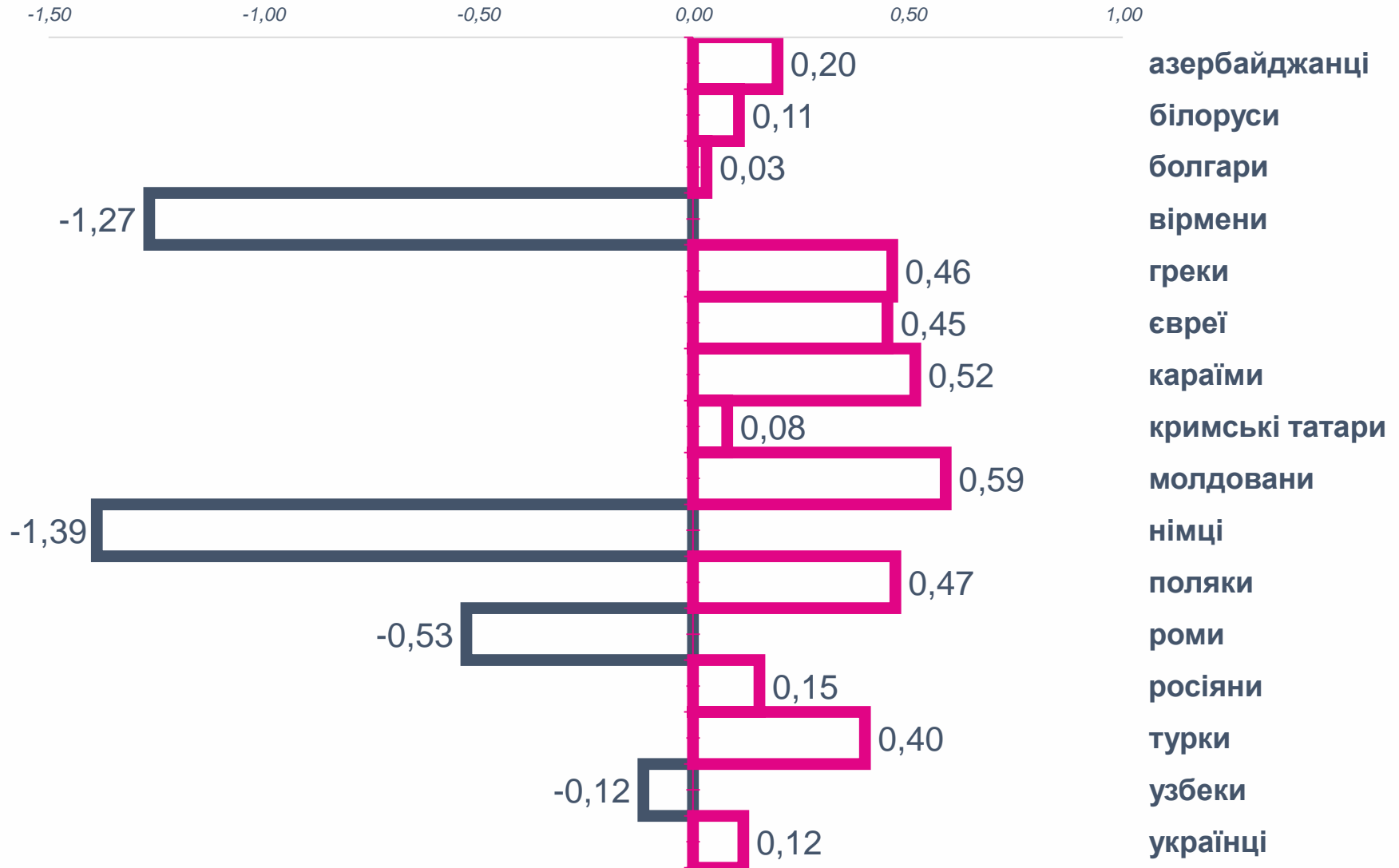

ЗАГАЛОМ ЗА ВИБІРКОЮ (сфера навчання)

ЗАГАЛОМ ЗА ВИБІРКОЮ (сфера дозвілля)

Соціометричні статуси національностей (C_i)

ЗАГАЛОМ ЗА ВИБІРКОЮ

